

Sygnatura akt VI Ka 916/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **4 listopada 2016** r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach, Wydział VI Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący SSO Agata Gawron-Sambura

Sędziowie SSO Arkadiusz Łata

SSO Małgorzata Peteja-Żak (spr.)

Protokolant Aleksandra Studniarz

przy udziale Joanny Szlosar-Meller

Prokuratora Prokuratury Rejonowej G. w G.

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2016 r.

sprawy **K. C. syna J. i I.,**

ur. (...) w C.

oskarżonego art. 286§1 kk w zw. z art. 64§1 kk w zw. z art. 12 kk, art. 18§2 kk w zw. z art. 233§1 kk i art. 238 kk w zw. z art. 11§2 kk

na skutek apelacji wniesionych przez oskarżonego i jego obrońcę

od wyroku Sądu Rejonowego w Gliwicach

z dnia 31 maja 2016 r. sygnatura akt IX K 1007/15

na mocy art. 437 kpk i art. 438 kpk

uchyla wyrok w zaskarżonej części i sprawę oskarżonego K. C. przekazuje Sądowi Rejonowemu w Gliwicach do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt VI Ka 916/16

UZASADNIENIE WYROKU

z dnia 4 listopada 2016r.

Sąd Rejonowy w Gliwicach wyrokiem z dnia 31 maja 2016r., w sprawie o sygn. IX K 1007/15, uznał oskarżonego K. C., w miejsce zarzuconych mu czterech czynów, za winnego popełnienia dwóch czynów wyczerpujących znamiona przestępstw z art. 18 § 2 kk w zw. z art. 233 § 1 kk i art. 238 kk i art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 2 kk i art. 12 kk i art. 64 § 1 kk i za to na mocy art. 19 § 1 kk w zw. z art. 286 § 1 kk w zw. z art. 11 § 3 kk wymierzył mu dwie kary w wymiarze 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności.

Na mocy art. 85 § 1 i 2 kk, art. 86 § 1 kk orzeczone wobec oskarżonego kary połączył, orzekając karę łączną 2 lat pozbawienia wolności.

Na mocy art. 46 § 1 kk orzekł wobec oskarżonego obowiązek naprawienia w części szkody wyrządzonej przypisanymi mu przestępstwami poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego kwoty 90.200 złotych.

Zasądził stosowne wynagrodzenie na rzecz obrońcy z urzędu, a samego oskarżonego zwolnił z obowiązku ponoszenia kosztów sądowych, obciążając nimi Skarb Państwa.

Od niniejszego wyroku apelację wywiedli obrońca oskarżonego i oskarżony K. C., zaskarżając wyrok w całości, tj. w zakresie pkt 5, 6, 7 i 9.

Obrońca zarzucił wyrokowi:

1. obrazę przepisów postępowania, a to:

- art. 6 kpk w zw. z art. 86 § 2 kpk przez naruszenie podstawowych gwarancji procesowych oskarżonego, jaką jest prawo do obrony i rzetelnego procesu oraz pominięcie zasady, iż udział obrońcy w postępowaniu nie wyłącza osobistego działania w nim oskarżonego,

- art. 374 § 1 kpk w zw. z art. 389 § 1 kpk poprzez naruszenie uprawnienia oskarżonego do wzięcia udziału w rozprawie w rezultacie nierozpoznania złożonego przez niego wniosku o odroczenie terminu rozprawy głównej, a wskutek nieprawidłowego uznania, iż oskarżony prawidłowo zawiadomiony nie stawiał się na rozprawę, przestano jedynie na odczytaniu złożonych dotychczas wyjaśnień, uniemożliwiając mu tym samym skorzystanie z przysługujących mu jako stronie postępowania, uprawnień procesowych,

- art. 167 kpk w zw. z art. 175 § 1 kpk poprzez uniemożliwienie oskarżonemu złożenia wniosków dowodowych oraz naruszenie prawa oskarżonego do złożenia wyjaśnień w toku postępowania jurysdykcyjnego, albowiem oskarżony chcąc skorzystać z przysługujących mu jako stronie postępowania uprawnień procesowych, został ich pozbawiony, w szczególności uprawnienia do złożenia w toku rozprawy głównej wyjaśnień, oświadczeń, wniosków – ustnie lub na piśmie, jak również prawa zadawania pytań przesłuchiwanym świadkom,

- art. 5 § 2 kpk, 7 kpk poprzez zastosowanie przez Sąd I instancji nieobiektywnej i zupełnie dowolnej oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, uznanie za wiarygodne dowodów przemawiających wyłącznie na niekorzyść oskarżonego K. C., przy jednoczesnym i konsekwentnym pomijaniu wszelkich źródeł dowodowych wykazujących jego niewinność, w tym rozstrzygnięcie nieusuwalnych wątpliwości na niekorzyść oskarżonego, oraz nieustalenie w sposób prawidłowy rzeczywistego stanu faktycznego sprawy;

2. mający wpływ na treść orzeczenia błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że oskarżony K. C. popełnił przypisane mu przestępstwa, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy, w szczególności konsekwentne, spójne i logiczne wyjaśnienia oskarżonego, nie wykazał w żaden sposób, aby oskarżony dopuścił się przypisanych mu czynów.

Stawiając takie zarzuty obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od zarzucanych mu czynów, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Oskarżony K. C. zarzucił natomiast wyrokowi:

1. złamanie podstawowego prawa do obrony,
2. niemożności uczestniczenia w rozprawie i zadawania pytań,
3. niemożności powołania dowodów w sprawie,
4. niewyjaśnienie wszystkich okoliczności sprawy,

5. rozstrzygnięcie wątpliwości na swoją niekorzyść.

Wniósł on o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd I instancji.

Sąd Okręgowy stwierdził, co następuje:

Analizując wyrok pod kątem zarzutów zawartych w obu apelacjach stwierdzić należy, że najdalej idący skutek w postaci uchylenia wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji wywarły te apelacje przez przyzmat jednego zarzutu, dotyczącego naruszenia prawa oskarżonego do obrony (art. 6 kpk w zw. z art. 438 pkt 2 kpk). Przede wszystkim zasadny jest zatem zarzut co do naruszenia przez Sąd I instancji prawa procesowego.

Zarzut ten, odczytany wraz z uzasadnieniem stanowiska apelujących, w połączeniu z treścią zapisu znajdującego się w protokole rozprawy głównej, a sporządzonego w trakcie ogłaszania wyroku (k. 510verte), oraz pisma oskarżonego z dnia 30 maja 2016r. o odroczenie terminu rozprawy (k. 514) wraz z wykonaną kserokopią kontrolki otrzymanej korespondencji (k. 515), należy jednoznacznie określić jako naruszenie art. 6 kpk, stanowiące względną przyczynę odwoławczą z art. 438 pkt 2 kpk, która miała wpływ na treść wyroku.

Odnosząc się do sytuacji procesowej jaka zaistniała przed otwarciem i zamknięciem przewodu sądowego w sprawie, a ma to znaczenie dla oceny zarzutu, przytoczyć należy fakty wynikające z akt sprawy.

Otóż na terminie rozprawy w dniu 11 lutego 2016r. oskarżonemu K. C. na mocy art. 80a kpk wyznaczono obrońcę z urzędu i jednocześnie – nie otwierając przewodu sądowego – dopuszczono dowód z opinii dwóch biegłych lekarzy psychiatrów wobec ujawnionych wątpliwości co do poczytalności tego oskarżonego. Na rozprawie wskazano również termin kolejnej rozprawy, tj. dzień 29 marca 2016r., godz. 8.30, co obecni (w tym oskarżony) przyjęli do wiadomości. W dniu 14 marca 2016r. wyznaczono zarządzeniem uprawnionego sędziego obrońcę oskarżonemu w osobie adw. A. S., odpis tego zarządzenia przesyłając oskarżonemu i obrońcy, tego ostatniego nadto zawiadamiając o terminie rozprawy. W dniu 29 marca 2016r., pomimo stawiennictwa stron, rozprawa nie odbyła się w związku z brakiem sporządzenia przez biegłych opinii sądowo – psychiatrycznej. Podano jednak wówczas do wiadomości stron i ich przedstawicieli kolejny termin rozprawy na dzień 31 maja 2016r., godz. 8.30. Po nadesłaniu opinii sądowo – psychiatrycznej, w związku z jej treścią, postanowieniem z dnia 29 marca 2016r., na podstawie art. 79 § 4 kpk, zwolniono adw. A. S. z obowiązków obrońcy oskarżonego K. C. (k. 496), odpis postanowienia doręczając oskarżonemu i obrońcy. Od tego zatem momentu oskarżony K. C. mógł mieć pełne przekonanie co do tego, jako osoba nie znająca się na przepisach prawa, iż w sprawie nie będzie korzystał z pomocy obrońcy wyznaczonego mu z urzędu, co słusznie zresztą podnosił następnie w osobistej apelacji.

W dniu 25 maja 2016r. zmarła matka oskarżonego I. C.. W związku z wolnym kalendarzowo dniem następnym (czwartek – Święto Bożego Ciała), oskarżony wszelkie formalności związane z uroczystościami pogrzebowymi załatwiał w dniu 27 maja 2016r. (tj. w piątek), w poniedziałek zaś 30 maja 2016r. udał się do Sądu Rejonowego w Gliwicach, chcąc złożyć wniosek o odroczenie terminu rozprawy wyznaczonej na dzień następny w związku z pogrzebem. Jak opisuje w środku odwoławczym – po udaniu się wprost do Sekretariatu Wydziału (...)został odesłany ze swoim pismem do Biura Podawczego Sądu, gdzie pismo datowane na dzień 30 maja 2016r., o godzinie 12.45 złożył. W piśmie tym, informując Sąd Rejonowy o pogrzebie matki dnia następnego, wniósł o zmianę terminu rozprawy (k. 514).

Rozprawa, zgodnie z wyznaczonym wcześniej terminem, odbyła się w dniu 31 maja 2016r., pod nieobecność oskarżonego K. C., który nie stawił się, będąc prawidłowo zawiadomionym o terminie. Na rozprawie tej był obecny jego obrońca, działający w oparciu o przepis art. 80a kpk, który jednak nie posiadał wiedzy o złożonym przez oskarżonego dzień wcześniej wniosku. Sąd Rejonowy w Gliwicach przeprowadził rozprawę, uznając obecność oskarżonego za nieobowiązkową i wydał wyrok. Pismo oskarżonego w przedmiocie odroczenia rozprawy wpłynęło do Wydziału (...)w dniu 31 maja 2016r. o godzinie 10.05, zaś o godzinie 10.22, w trakcie ogłaszania wyroku, dostarczyła je Przewodniczącemu pracownica wydziału.

W tej sytuacji, choć procedowanie Sądu Rejonowego na moment prowadzenia rozprawy i rozpoczęcia ogłaszania wyroku było prawidłowe, Sąd Rejonowy bowiem nie dysponował w tym czasie zasadnym wnioskiem oskarżonego o odroczenie terminu rozprawy, to jednak trzeba stwierdzić, iż oskarżony dochował wszelkiej staranności składając wniosek o odroczenie rozprawy dzień przed jej terminem. Tylko ewidentne zaniedbanie i uchybienie w wykonywaniu obowiązków przez pracownika Biura Podawczego Sądu, który nie dostarczył co najmniej w dniu wyznaczonej rozprawy, w godzinach rannych, do Wydziału (...) pisma oskarżonego, dalej zaś zapewne pracownika tego Wydziału, który miał możliwość niezwłocznego złożenia przedmiotowego pisma Przewodniczącemu (pismo to bowiem wpłynęło do Wydziału o godzinie 10.05), spowodowały negatywne konsekwencje dla oskarżonego. Wszak słusznie podnoszą obaj skarżący, że oskarżony ma prawo w rzetelnym procesie podejmować poprzez własne, osobiste działania swojej obrony (nawet mimo tego, że jego interesy reprezentował wyznaczony obrońca z urzędu), nadto samo złożenie wniosku o odroczenie rozprawy należy odczytywać jako jego wolę udziału w rozprawie.

Zatem oskarżony został pozbawiony prawa zabrania głosu we własnej sprawie, z tego prawa sam nie zrezygnował, gdyż nieobecność na rozprawie w dniu 31 maja 2016r. była usprawiedliwiona, zatem oskarżony wykazał skuteczność żądania odroczenia terminu rozprawy.

Powyższe uchybienie musiało skutkować uchynieniem zaskarżonego wyroku w stosunku do K. C., co oczywiste, do wszystkich czynów objętych zaskarżeniem, niezależnie od siły i zasadności pozostałych argumentów obu apelujących, zawartych w dość obszernych apelacjach, formułujących w pozostałym zakresie zarzuty błędu w ustaleniach faktycznych oraz obrazy przepisów postępowania.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd ten przeprowadzi postępowanie z zachowaniem reguł określających zasady i przebieg procesu karnego, bacząc na konieczność zachowania gwarancji przysługujących stronom. Będzie zatem zobowiązany przeprowadzić postępowanie dowodowe w zakresie dowodów istotnych dla poczynienia ustaleń faktycznych w sprawie i odpowiedzialności oskarżonego, przesłucha oskarżonego oraz przeprowadzi dowód z zawnioskowanych świadków, w tym także przesłucha prawdopodobnie już w tym charakterze prawomocnie skazanego A. T.. Nadto, w razie ewentualnej wyłaniającej się potrzeby bezpośredniego przeprowadzenia dalszych osób, podejmie w tym zakresie stosowną decyzję procesową.

Z uwagi na wszystkie powyższe uwagi i ustalenia Sąd odwoławczy, nie przesądzając w niczym przyszłego rozstrzygnięcia sprawy, zaskarżony wyrok uchylił i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania.